HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הכי השתא התם משתא וברוכי בהדי הדדי לא אפשר הכא אפשר דשחיט בחדא ומכסי בחדא: **מתני'** [א]שחט ולא כסה וראהו אחר חייב לכסות א) [ב]כסהו ונתגלה פטור מלכסות כסהו הרוח חייב לכסות: **גמ'** ת"ר [1]ושפך וכסה [ג]מי ששפך יכסה שחט ולא כסה וראהו אחר מנין שחייב לכסות שנאמר [2]ואומר לבני ישראל אזהרה לכל בני ישראל תניא אידך ושפך וכסה ב) [ד]במה ששפך בו יכסה שלא יכסנו ברגל שלא יהיו מצות בזויות עליו תניא אידך ג) ושפך וכסה מי ששפך הוא יכסנו [ה]מעשה באחד ששחט וקדם חבירו וכסה וחייבו רבן גמליאל ליתן לו י' זהובים איבעיא להו שכר מצוה או שכר ברכה למאי נפקא מינה לברכת המזון אי אמרת שכר מצוה אחת היא ואי אמרת שכר ברכה הויין ארבעים מאי תא שמע ד) דא"ל ההוא צדוקי ה) לרבי ו) מי שיצר הרים לא ברא רוח ומי שברא רוח לא יצר הרים דכתיב [3]כי הנה יוצר הרים ובורא רוח אמר ליה שוטה שפיל לסיפיה דקרא ה' צבאות שמו אמר ליה נקוט לי זימנא תלתא יומי ומהדרנא לך תיובתא יתיב רבי תלת תעניתא כי הוה קא בעי ו) מיברך אמרו ליה צדוקי קאי אבבא אמר [4]ויתנו בברותי רוש וגו' א"ל רבי מבשר טובות אני לך לא מצא תשובה אויבך ונפל מן הגג ומת אמר לו רצונך שתסעוד אצלי אמר לו הן לאחר שאכלו ושתו א"ל כוס של ברכה אתה שותה או ארבעים זהובים אתה נוטל אמר לו כוס של ברכה אני שותה יצתה בת קול ואמרה כוס של ברכה ישוה ארבעים זהובים אמר רבי יצחק עדיין ישנה לאותה משפחה בין גדולי רומי וקוראין אותה משפחת בר לויאנוס: כסהו ונתגלה: אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי מאי שנא מהשבת אבדה ז) דאמר מר א] [15]השב אפילו מאה פעמים אמר ליה התם לא כתיב מיעוטא הכא כתיב מיעוטא וכסהו: כסהו הרוח: ח) אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן [ז]לא שנו אלא שחזר ונתגלה אבל לא חזר ונתגלה פטור מלכסות וכי חזר ונתגלה מאי הוי הא אידחי ליה אמר רב פפא זאת אומרת אין דיחוי אצל מצות ומאי שנא מהא דתניא [ח]השוחט ונבלע דם בקרקע חייב לכסות התם [ט]כשרשומו ניכר: **מתני'** ט) [י]דם שנתערב במים אם יש בו מראית דם חייב לכסות [כ]נתערב ביין רואין אותו כאילו הוא מים נתערב בדם הבהמה

או

משתא וברוכי בהדי הדדי לא אפשר. הלכך כי אמר הב ליבריך נתנו דעתם לפסוק מלשתות אבל זה אע"פ שיודע שיכסה דם ראשון לא הסיח דעתו מן השחיטה וכל שעתא זמן שחיטה היא לו אפילו בשעת כיסוי אפשר דשחיט בחדא ידיה ומכסי בחדא ידיה: **גמ' ואומר לבני ישראל.** בפרשת כסוי הוא: **במה ששפך.** בידו: **שלא יכסנו ברגל** גרסינן: **ליתן לו.** מפני שהפסידו שכר ולקמן בעי שכר מצות מעשה או שכר הברכה: **ברכת המזון.** ד' ברכות הן ואיכא ארבעים זהובים ואי בתר מצוה אזלת י) כו' חדא מצוה היא: **ה' צבאות שמו.** אלמא חדא הוא דבראינהו: **נקוט לי זימנא.** תן לי זמן: **כי הוה בעי רבי מיברך.** כשהיה רבי רוצה לסעוד: **אמרו ליה.** בני ביתיה ההוא צדוקי כ) שקבעת לו זמן קאי אבבא: **אמר.** רבי על עצמו מקרא הזה: **ויתנו בברותי רוש.** בסעודתי נותנין מרה: לבסוף אישתכח דלאו איהו הוא אלא צדוקי אחר הבא לבשרו על הראשון שעלה לגג ומת: **ארבעים זהובים.** שכר ארבע ברכות שענה אחריהם אמן ל): **לאותה משפחה.** של מבשר: **דאמר מר.** באלו מציאות (ב"מ דף לא.) השב אפילו מאה פעמים משמע ותשיבם מפקינן לדרשא אחרינא. הכא נמי וכסה טובא משמע: **כתיב מיעוטא.** אי הוה כתיב וכסה הוה משמע שיהא נכסה כל שעה ואפי' מאה זימנין אבל וכסהו מיעוטא הוא כסוי זה ותו לא: **פטור מלכסות.** דהא מכוסה ועומד הוא: **הא אידחי ליה.** מכסוי דהא כיסהו ונתגלה פטור מלכסות: **אין דיחוי.** אין אמרינן דחוי אלא מצות וכי אמרינן דיחוי בפסול קרבן הוא דאמרינן: **חייב לכסות.** אף על גב דלא חזר ונתגלה: **מתני' נתערב ביין.** שהוא אדום ואין מראה הדם ניכר בו: **רואין אותו.** יין כאילו הוא מים ואם היה מראית דם ניכר במים כשיעור הזה חייב לכסות: **נתערב בדם הבהמה.** דלאו בר כסוי הוא ורובו דם בהמה:

או

משתא וברוכי בהדי הדדי **לא אפשר**. מכאן היה אומר הר"ר יוסף טוב שאם עמד מאכילתו והתפלל כשחוזר ובא לאכול צריך לברך ברכת המזון וליטול ידיו ולברך המוציא משום דמיכל וצלויי בהדי הדדי לא אפשר ואין נראה דלא דמי כלל משום דהכא הב ונבריך הוי גמר דבר והוי הפסק וכן כסוי אי לאו דאפשר בהדי הדדי אבל תפלה לא הוי גמר לסעודה דאטו אם בירך בסעודה על הרעמים או אפילו בפה"ג יצטרך ליטול ידיו ולברך המוציא משום דמיכל וברוכי בהדי הדדי לא אפשר ובהדיא אמרינן בערבי פסחים (דף קג.) דאם הניחו מקצת חבירים ועקרו רגליהן לילך לבהכ"נ כשהם חוזרין אין טעונין ברכה לא למפרע ולא לכתחלה אף על פי שהתפללו בנתיים: **ומכסי בחדא ידא.** יש להסתפק אם סח בין שחיטה לשחיטה אם צריך לחזור ולברך כמו מ) גבי תפילין דאם סח בין תפילין לתפילין דמברך שתים לרש"י להניח על של יד ועל מצות על של ראש ולדברי ר"ת מברך על של ראש שתים או שמא אין צריך לחזור ולברך כמו באמצע סעודה שיכול לדבר וא"צ לחזור ולברך המוציא ומיהו אם אומר מעניין שחיטה כמו תביא עוף לשחוט או הסכין פשיטא דאין צריך לחזור ולברך כמו (ברכות דף מ.) טול ברוך גביל לתורי ואם צריך לחזור ולברך כמו בתפילין אז אסור לדבר בין שחיטה לשחיטה כמו בתפילין כדאמר בהקומץ רבה (מנחות דף לו.) דעבירה היא בידו וחוזר עליה מעורכי המלחמה ואין ראיה מתפילין דהתם היא מצוה אחת ואין לו להפסיק אבל בשחיטה אי בעי שחיט אי בעי שביק ליה ומ"מ נראה דאיסורא הוא להביא עצמו לידי לחזור ולברך כדמוכח בפרק אלו נאמרין (סוטה דף מא.) נ) דתנן נוטל ס"ת וקורא בו אחרי מות ואך בעשור ובעשור שבחומש הפקודים קורא על פה ופריך בגמרא ונייתי ס"ת וניקרי ביה ס) ומשני ר"ל משום ברכה שאינה צריכה ונראה היכא דצריך לחזור ולברך כגון שהסיח דעתו מלשחוט שצריך לכסות קודם מה שכבר שחט דהא אשכחן ר' יהודה שמצריך לכסות בין חיה לעוף אף על פי שא"צ לחזור ולברך: **וחייבו** ר"ג ליתן עשרה זהובים. ולא היה יכול לפטור עצמו במה שהיה נותן לו עוף אחר לשחוט דזאת מצוה אחרת היא ומצוה ראשונה הלכה לה והוי מעוות לא יוכל לתקן ומיהו לא דיינינן השתא ליחייב עשרה זהובים דבמלתא דלית בה חסרון כיס לא עבדינן שליחותייהו כדאמר בהחובל (ב"ק דף פד:) ואחד שעמד במקום חבירו לקרות בתורה פטור בלאו האי טעמא ואפילו תפס מפקינן מיניה משום דכולם חייבים בקריאת התורה וכן פירש ריב"א ואפילו עמד במקום כהן דהא דדרשינן (נדרים דף סב.) וקדשתו לכל דבר שבקדושה ב] לפתוח ראשון ולברך ראשון אסמכתא היא ע): **או ארבעים זהובים אתה נוטל.** שתיה לא שייכא לשכר ברכה אלא היה רוצה לסלקו מברכת המזון לפי שהיה צדוקי פ) וא"ת או נ' זהובים ה"ל למימר דהא איכא ברכת בפה"ג שלאחר בהמ"ז וי"ל דסבר כמ"ד בערבי פסחים (דף קג: ושם ד"ה לאו) דאין צריך לברך אכסא דברכתא אלא אכסא קמא ותו לא: **רואין** אותו כאילו הוא מים. בפ' התערובות (זבחים דף עח:) אמר דלאו רואין לדם קדשים קאמר אלא רואין ליין ולדם בהמה וחיה קאמר דרואין כאילו הוא מים כדפירש בקונטרס והקשה הר"ר שמואל מוורדו"ן דבפ' הקומץ רבה (מנחות דף כב.) מפרש טעמא דרבנן ור' יהודה מדכתיב ולקח מדם הפר ומדם השעיר גלוי וידוע שדם הפר מרובה מדם השעיר מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה ור' יהודה אומר מכאן למין במינו שאינו בטל והשתא היכי מוכח דאפילו מבטלין עולין זה את זה ומין במינו בטל הכא לא בטיל שאפילו היה דם הפר ג] היה ניכר אדמומית דם השעיר וי"ל דאם דם הפר היה מים לא יהיה בדם השעיר מראית דם גמור אלא יהיה דיהה מראהו ובטל כדאמרי' בפ' התערובות (זבחים דף עח:) דלי שיש בתוכו יין לבן וחלב ר' יהודה אומר רואין ליין וחלב כאילו יין אדום ואם דיהה ד] מראיהן (כשר אבל) דם לתוך מים ראשון ראשון בטל וה"נ אמרינן בפ"ה דע"ז (דף עג.) כי אתא רב דימי א"ר יוחנן המערה יין נסך מחבית לבור אפילו כל היום כולו ראשון ראשון בטל ובפרק בתרא דנדה (דף עא:) גבי דם תבוסה היכא דפסק שאין הולך בלא הפסק אמרינן ראשון ראשון בטל וקשיא דאמר בפרק הלוקח בהמה (בכורות דף כב.) הלוקח ציר מעם הארץ משיקו במים וטהור ממה נפשך אי רובא מיא ניניהו סלקא ואי רובא ציר ניניהו ציר לאו בר קבולי טומאה הוא ואי משום מיעוטא דמים דבציר בטלי ברובא וקאמר רב דימי בשם

מסורת הש"ס

א) ע"ז מז. [סוכה לג.], ב) [תוספתא פ"ו ה"ב שבת כב.], ג) [ב"ק לא:], ד) [בס"א: מינא, וכן להלן], ה) [סנהדרין לט. ע"ש], ו) [בע"י איתא מיברא וכן בפירש"י שם], ז) ב"מ לא. (ב"ק נז), ח) סוכה לג. [ע"ז מז.], ט) מנחות כב. זבחים עז:, י) כולהו, כ) בס"א: מינא, וכן להלן, ל) [עיין במעדני יו"ט], מ) [מנחות לו.], נ) [וכן ביומא סח:], ס) [וכן ביומא ע.], ע) [וע"ע תוס' ב"ק לא: ד"ה וחייבו ועי' מג"א סי' ר"א ס"ק ד' הניח דבר זה בצ"ע], פ) בס"א: מין,

◆

תורה אור השלם

1. וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יָצוּד צֵיד חַיָּה אוֹ עוֹף אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְשָׁפַךְ אֶת דָּמוֹ וְכִסָּהוּ בֶּעָפָר: ויקרא יז יג

2. כִּי נֶפֶשׁ כָּל בָּשָׂר דָּמוֹ בְנַפְשׁוֹ הוּא וָאֹמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דַּם כָּל בָּשָׂר לֹא תֹאכֵלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל בָּשָׂר דָּמוֹ הִוא כָּל אֹכְלָיו יִכָּרֵת: ויקרא יז יד

3. כִּי הִנֵּה יוֹצֵר הָרִים וּבֹרֵא רוּחַ וּמַגִּיד לְאָדָם מַה שֵּׂחוֹ עֹשֵׂה שַׁחַר עֵיפָה וְדֹרֵךְ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ יְיָ אֱלֹהֵי צְבָאוֹת שְׁמוֹ: עמוס ד יג

4. וַיִּתְּנוּ בְּבָרוּתִי רֹאשׁ וְלִצְמָאִי יַשְׁקוּנִי חֹמֶץ: תהלים סט כב

5. לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר אָחִיךָ אוֹ אֶת שֵׂיוֹ נִדָּחִים וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם לְאָחִיךָ: דברים כב א

◆

גליון הש"ס

גמ' דא"ל ההוא צדוקי לרבי מי שיצר כו'. עי' ברבינו יונה פ"ק דברכות דף ז ע"ב הביא הנוסחא מי שברא אור לא ברא חשך ומי שברא חשך לא ברא אור א"ל שפיל לסיפיה דקרא ה' צבאות שמו ובאמת בקרא דהתם לא כתוב בסיפא דקרא ה' צבאות שמו ואולי דט"ס הוא וצ"ל לסיפיה דקרא כי אני ה' עושה כל אלה:

◆

מוסף רש"י

כסהו. אדם לדם חיה או עוף (סוכה לג.). **במה ששפך.** בידו ששפך בה ולא ברגלו (שבת כב.). **מי שיצר הרים לא ברא רוח.** שזה נקרא יוצר הוא נקרא בורא ושני שמות הם (סנהדרין לט.). **לא שנו.** דכסהו הרוח חייב לכסות (סוכה לג.). **אלא שחזר ונתגלה.** לאחר שכיסהו הרוח (ע"ז מז.). **הא אידחי ליה.** כשכיסתו הרוח, כיון דכל זמן שכסוי פטור מלכסות אידחי ליה מכסוי (שם) הואיל ואידחי על ידי הרוח מכיסוי של מצוה, כדאמר דכי לא נתגלה פטור מלכסות, אידחי לעולם ואפילו נתגלה (סוכה לג.).

עין משפט נר מצוה

כה א מיי' פי"ד מהל' שחיטה הל' טו סמג עשין סד טוש"ע י"ד סי' כח סעיף ח:

כו ב מיי' שם הל' ז טוש"ע שם סעיף יא:

כז ג מיי' שם הל' טו טוש"ע שם סעיף ח:

כח ד מיי' שם הל' טז טוש"ע שם סעיף ו:

כט ה מיי' פ"ז מהל' חובל הל' יד סמג עשין סד טוש"ע ח"מ סי' שפב טור י"ד סי' כח:

ל ו מיי' פי"א מהלכות אבידה הלכה יד סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף ג:

לא ז מיי' פי"ד מהלכות שחיטה הל' ז סמג עשין סד טוש"ע י"ד סי' כח סעיף יא:

לב ח ט מיי' שם הל' ט טוש"ע שם סעיף י:

לג י מיי' פי"ד שם הל' ו סמג עשין סד טוש"ע י"ד סי' כח סעיף יב:

לד כ מיי' שם טוש"ע שם סעיף יג ומיי' פ"ב מהלכות פסולי המוקדשין הלכה כב:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' דאמר מר השב. נ"ב עי' קרבן אהרן פ' אחרי דף קנ"א ע"א: ב] תוס' ד"ה וחייבו וכו' לפתוח ראשון ולברך. נ"ב עי' מג"א סי' ר"א ס"ק ד: ג] ד"ה רואין וכו' שאפי' היה דם הפר מים היה ניכר וכו' כצ"ל: ד] בא"ד ואם דיהה מראיהן כשר. כאן הס"ד ואח"כ מה"ד אבל וכו' ושייך לקמן ע"ב בגמ':

◆

רבינו גרשום

הכי השתא התם מישתא וברוכי בהדי הדדי לא אפשר. כלומר וכיון דאמר הבו ליבריך מפסיק הברכה בין ברכת היין שבירך תחלה ליין ששותה עתה ובעי לברך בתחלה על היין אבל הכא לא מפסיק הכיסוי של חיה לברכת שחיטת העוף קודם שישחוט דיכול לכסות דם חיה בחדא ידא ולשחוט עוף בחדא ידא ולא חשוב כסוי דם חיה הפסק לפיכך א"צ אלא ברכה אחת לחיה ועוף: במה ששפך יכסה. כלומר ביד: ארבע הוויין. כלומר בברכת המזון איכא ד' ברכות. ברכת הזן וברכת הארץ בונה ירושלים והטוב והמטיב: למיברא. כלומר להאריח: מ"ש מהא דתניא השוחט ונבלע דם בקרקע חייב לכסות. כלומר הכא נמי כיסהו הרוח הא לא חזר ונתגלה יהא חייב מלכסות: התם בשרשומו ניכר. כלומר מה דאמרי נבלע דם בקרקע חייב לכסות בשרשומו ניכר אבל אין רישומו ניכר פטור מלכסות: נתערב ביין רואין אותו כאילו הוא מים. כלומר אם יש בו מראית דם חייב לכסות: נתערב בדם בהמה